

ΓΕΤΕ
ΓΕΤΕ

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

2^ο ΠΑΝΕΜΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

"ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ"

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΜΟΣ Β'

24 - 27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1996

Συνεδριακό Κέντρο του Τ.Ε.Ι. Λάρισας

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα :

**«ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΈΡΓΑ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
- ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ»**

περάτωσε τις εργασίες του.

Το πρόγραμμα του συνεδρίου ολοκληρώνεται με την αυριανή έξοδο που αποβλέπει σε μια άμεση γνωριμία με ένα από τα έργα της εκτροπής του άνω ρού του Αχελώου, το φράγμα Μεσοχώρας. Ευκαιριακά θα δούμε & θέματα ειδικού ενδιαφέροντος.

Στο 3ήμερο που διανύθηκε με την ανελλιπή συμμετοχή των συνέδρων φαινόμενο όχι σύνηθες σε παρόμοιες εκδηλώσεις, παρευρέθηκαν 500 συνέδροι, έγιναν οκτώ (8) ομιλίες από προσκεκλημένους Έλληνες και ξένους επιστήμονες και 80 εισηγήσεις και ανακοινώσεις στις θεματικές ενότητες του συνεδρίου (Διαχείριση Υδατικών Πόρων, Εκμηχάνιση Γεωργίας, Περιβάλλον & Νερό, Εγγειοβελτιωτικά Έργα και Ειδικά Θέματα).

Οι εισηγητές, ερευνητές του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ) και άλλων Ερευνητικών Ιδρυμάτων, καθηγητές Πανεπιστημιακών Σχολών και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, επιστήμονες μελετητές, ανώτεροι υπάλληλοι, τεχνικοί και γεωτεχνικοί των Υπουργείων Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ, της Υπηρεσίας Εγγείων Βελτιώσεων και ιδιώτες, ανέπτυξαν τα θέματά τους με σαφήνεια και παρουσίασαν τα νέα επιτεύγματα, τις προόδους και τις σύγχρονες τάσεις στην τεχνολογία, στις παραπάνω θεματικές και επεσήμαναν νομοθετικές και οργανωτικές αδυναμίες.

- Ο διάλογος που αναπτύχθηκε με τις ερωτήσεις, παρεμβάσεις και τις τοποθετήσεις των συνέδρων υπήρξε άφογος κατά την εκτίμηση των Προεδρείων από άποψη διαδικασίας και ήταν εποικοδομητικός και σύμφωνος προς την επιστημονική δεοντολογία και την κρατούσα διεθνή πρακτική.

Τα γενικά και ειδικά κατά θεματική ενότητα, συμπεράσματα που προκύπτουν από το συνέδριο είναι τα εξής :

A. ΓΕΝΙΚΑ

- Η γεωργική ανάπτυξη είναι κύριος άξονας της προόδου της χώρας και δεν είναι δυνατή χωρίς σύγχρονα και αποδοτικά εγγειοβελτιωτικά έργα.

- Στη γεωργική ανάπτυξη έχει συμβάλλει αποφασιστικά η Γεωργική Μηχανική (Εγγειες Βελτιώσεις και Εκμηχάνιση της Γεωργίας) η οποία, παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί τα τελευταία χρόνια, πρέπει να κινηθεί στον τόπο μας, με ταχύτερους ρυθμούς, ώστε να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις.

- Η έρευνα στο ΕΘΙΑΓΕ και στα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα για να βοηθήσει αποτελεσματικότερα την γεωργική ανάπτυξη, πρέπει να ενισχυθεί και να γίνεται σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα. Η εκπαίδευση σ'όλες τις βαθμίδες πρέπει να οργανωθεί καλλίτερα και να καλύψει τα διαπιστωθέντα κενά, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της χώρας.

- Η στενότερη συνεργασία των ερευνητών, τεχνικών και γεωτεχνικών, όπως και λοιπών κλάδων είναι απαραίτητη και επιτακτική. Έτσι θα αποφευχθούν παραλείψεις και σφάλματα, στον σχεδιασμό, στον προγραμματισμό, στην μελέτη, στην κατασκευή και τη διαχείριση των εγγειοβελτιωτικών έργων.

- Η συνεργασία των Τεχνικών Υπηρεσιών του Δημοσίου φορέα και των Οργανισμών με το ΕΘΙΑΓΕ, Πανεπιστημιακές Σχολές, και άλλα ερευνητικά Ιδρύματα κρίθηκε αναγκαία για την αρτιότερη εκπόνηση των σχετικών μελετών και συνεπώς την κατασκευή αρτιότερων έργων.

- Τα νέα αρδευτικά έργα, να σχεδιάζονται κατά τρόπο που να είναι δυνατή η προσαρμογή τους στις νέες εξελίξεις της τεχνολογίας ώστε επιπλέον να εξασφαλίζουν βιωσιμότητα ευκαμψία.

- Η απόδοση και αξιοποίηση των έργων τονίστηκε ιδιαίτερα, ότι εξαρτάται από το ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα, ήτοι από την κατάλληλη μεταχείριση και συμπεριφορά του ωφελούμενου αγροτικού πληθυσμού και προπαντός την ενημέρωση και εκπαίδευσή του.

- Επιβάλλεται η επιμελής προετοιμασία των αγροτών, προκειμένου να δεχτούν τις νέες τεχνικές των αρδεύσεων, τόσο με εκλαϊκευμένες διαλέξεις, όσο και με τη δημιουργία PILOT PROJECTS, όπου θα μπορούν να βλέπουν την υλοποίηση των όσων λέγονται.

- Η ανάγκη εξασφάλισης αιεφόρου γεωργίας επιβάλλει να λαμβάνεται υπόψη η προστασία του περιβάλλοντος και η ισορροπία των οικοσυστημάτων στις περιοχές των σχεδιαζόμενων έργων.

B. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

- Επιβάλλεται ο καθολικός σχεδιασμός διαχείρισης του υδατικού δυναμικού ανά υδατικό διαμέρισμα και λεκάνη απορροής, προκειμένου να επιτευχθούν η εξοικονόμηση και η μακρόχρονη βιωσιμότητα των υδατικών πόρων, παράλληλα με την δημιουργία του καταλλήλου θεσμικού και διοικητικού πλαισίου.

- Οι Ο.Ε.Β. πρέπει να αποκτήσουν ουσιαστικές αρμοδιότητες για την ορθή διαχείριση των εγγειοβελτιωτικών έργων, με επαρκές εξειδικευμένο τεχνικό και διοικητικό προσωπικό. Ο εκσυγχρονισμός της ισχύουσας νομοθεσίας είναι απαραίτητος για να αποκτήσουν οι ανωτέρω Ο.Ε.Β. αποτελεσματικότητα, ευελιξία και ταχύτητα λήψεως και εκτελέσεως αποφάσεων σχετικών με την αποστολή τους.

- Η πληρωμή του καταναλισκόμενου νερού, να γίνεται με βάση τον μετρημένο όγκο και όχι με βάση την αρδευόμενη έκταση και να τοποθετηθούν στις γεωτρήσεις και υδροληψίες, μετρητές παροχής, ώστε να καταστεί δυνατή και δίκαιη η τιμολόγηση του αρδευτικού νερού.

- Οι κανόνες λειτουργίας των αρδευτικών δικτύων επιβάλλεται να είναι σεβαστοί από τους ωφελούμενους αγρότες. Προ της επιβολής οιασδήποτε κυρώσεων στους παραβάτες των κανονισμών πρέπει να πρέπει να προηγείται πλήρης ενημέρωση των ενδιαφερομένων.

- Η έλλειψη επαρκούς εμπειρίας διαχείρισης αρδευτικών έργων, επιβάλλει την άμεση εφαρμογή προγράμματος εκπαίδευσως στελεχών σε τεχνικό διοικητικό και επιστη-

μονικό προσωπικό που θα στελέχωναν τους Οργανισμούς Διαχείρισης των έργων καθώς και τις αρμόδιες κρατικές Υπηρεσίες.

- Είναι αναγκαίο να συνειδητοποιηθεί από την Πολιτεία και τους φορείς της αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, ότι τα μέτρα που προτείνονται για την ορθολογική εκμετάλλευση, διαχείριση και προστασία του υδατικού δυναμικού της χώρας, στοχεύουν στη δημιουργία ενός κατάλληλου πλαισίου, που θα διασφαλίζει την αγροτική οικονομία από περιπέτειες δυσμενών μελλοντικών επιπτώσεων.

- Σε ότι αφορά τον Ν.1739/87 τεκμηριώνεται η αδυναμία του να προστατεύσει τους υδατικούς πόρους. Η έλλειψη πρόβλεψης μηχανισμών και θεσμών που να επιβάλλουν ενιαία πολιτική στην ανάπτυξη, αξιοποίηση, προστασία και διαχείριση εν γένει των υδατικών πόρων καθιστούν τον Νόμο αναποτελεσματικό.

Ο Ν. 1739/87 και οι εκτελεστικές του διοικητικές πράξεις, πρέπει να αναθεωρηθούν, να τροποποιηθούν και να συμπληρωθούν τα κενά που υπάρχουν (επιβολή κυρώσεων, ποινές κ.λ.π.) και να γίνει ο νόμος πιο αποτελεσματικός και ουσιαστικός.

Ο Ν.1739/87 είναι πράγματι καινοτόμος και σύγχρονος, ωστόσο η έλλειψη θεσμών και μηχανισμών λειτουργίας του, ουσιαστικά τον περιόρισαν και αποδείχθηκε για μία ακόμη φορά, ότι στη χώρα μας διαθέτουμε νόμους τους οποίους όμως αδυνατούμε να θέσουμε σε εφαρμογή και να επιτύχουμε τους στόχους που επιδιώκουμε.

- Ειδικότερα :

- Ο περιορισμός του δικαιώματος χρήσης του νερού με ανώτατα - κατώτατα όρια, είναι "γράμμα κενό" και δεν υπάρχει πρακτική δυνατότητα επιβολής του από την πολιτεία και τα όργανά της. Έτσι, δεν εξασφαλίζεται η χρήση του για την εξυπηρέτηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

- Δεν διασφαλίζεται στην πράξη, η προστασία των υδατικών πόρων (κυρίως υπόγειων), ενώ δεν έχει ξεκινήσει ακόμη (7 χρόνια μετά) η οργάνωση κεντρικού αρχείου υδρολογικών δεδομένων και η συγκέντρωση στοιχείων για τους υδατικούς πόρους σε εθνικό επίπεδο χώρας.

- Ειδικότερα για τον θεσσαλικό χώρο, δεν εξασφαλίστηκε η δυνατότητα άσκησης ενιαίας υδατικής πολιτικής και μακροχρόνιου σχεδιασμού, όπως αναμενόταν.

Γ. ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

- Είναι απαραίτητη η εφαρμογή κατά προτεραιότητα προγράμματος εκσυγχρονισμού, συντήρησης και επαναποκατάστασης της λειτουργίας των παλαιών αρδευτικών και στραγγιστικών έργων.

- Τα έργα που εκτελούνται, να τελειώνουν στο χρόνο που προβλέπεται από το αρχικό χρονοδιάγραμμα κατασκευής, για να αποφεύγονται απαράδεκτες αυξήσεις από το αρχικό προβλεφθέν κόστος των έργων, με συνέπεια την αντιοικονομική επιμήκυνση του χρόνου περάτωσης αυτών, τη δυσκολία απορρόφησης των σχετικών πιστώσεων, την επιβράδυνση του χρόνου έναρξης λειτουργίας αυτών καθώς και του χρόνου της πλήρους αποδόσεως αυτών.

- Να υπάρχει ουσιαστική δέσμευση των εργοληπτικών εταιριών, να επανορθώνουν όλες τις κακοτεχνίες που παρουσιάζουν τα έργα, για μια διάρκεια τουλάχιστον τριών ετών από την έναρξη λειτουργίας των έργων.

- Ανάγκη εφαρμογής πλήρους και αποτελεσματικού συστήματος εποπτείας και ελέγ-

χου της διαδικασίας ανάθεσης, εκτέλεσης και παραλαβής των μελετών και των έργων.

- Επιβάλλεται η περιοδική επιθεώρηση των χωμάτινων φραγμάτων και αναλόγως των ευρημάτων να λαμβάνονται τα ενδεδειγμένα μέτρα συντήρησης προς αποφυγήν ατυχημάτων.

- Για τις Υπηρεσίες Εγγείων Βελτιώσεων επισημαίνονται τα παρακάτω:

- Αναγνωρίζεται για άλλη μία φορά ο αποφασιστικός ρόλος τους, στην ανάπτυξη των Εγχειοβελτιωτικών έργων της χώρας, γιατί αποτελούν τον ενδεδειγμένο φορέα για τον σχεδιασμό, προγραμματισμό, μελέτη, κατασκευή, λειτουργία, συντήρηση και εν γένει ορθολογική διαχείριση των έργων.

- Να διατηρήσουν τον χαρακτήρα τους, να ενισχυθούν και να εκσυγχρονισθούν, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της νέας διοικητικής διάρθρωσης της χώρας.

- Ανάγκη ενίσχυσης τόσο των Κεντρικών και των Περιφερειακών Υπηρεσιών, σε υλικοτεχνική υποδομή και σε εξειδικευμένο προσωπικό όλων των βαθμίδων, για να ανταποκριθεί στις μελλοντικές ανάγκες της χώρας, στον τομέα των εγχειοβελτιωτικών έργων και της ορθολογικής και προστασίας των υδατικών πόρων.

- Ανάγκη πλήρους διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων στους καθ' ύλην αρμόδιους φορείς σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο προς αποφυγήν κενών, επικαλύψεων, συγκρούσεων, καθυστερήσεων κ.α.

- Το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας, τα Ανώτατα, τα Τεχνολογικά και τα άλλα Ερευνητικά Ιδρύματα της χώρας, συνίσταται να εγκύψουν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στα υπαρκτά προβλήματα εφαρμογής των αρδεύσεων όπως αυτά εμφανίζονται στην πράξη σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Υπ. Γεωργίας και συναρμόδιους φορείς.

- Ενδείκνυται η εφαρμογή προγράμματος διαρκούς επιμόρφωσης του τεχνικού και γεωτεχνικού προσωπικού για να είναι ενήμερο των σύγχρονων εξελίξεων στον τομέα των εγχειοβελτιωτικών έργων.

- Η έρευνα του Υπουργείου Γεωργίας μέσα από το ΕΘΙΑΓΕ και τους φορείς του, τα τμήματα Γεωργικής Μηχανικής και Εγγείων Βελτιώσεων των Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι, πρέπει να διευρύνουν τους ερευνητικούς τους στόχους και δραστηριότητες για να επιτευχθεί η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των συνθέτων προβλημάτων των εγχειοβελτιωτικών έργων και της εκμηχάνισης της γεωργίας.

- Η αδράνεια ή ολιγωρία αντιμετώπισης προβλημάτων εκσυγχρονισμού και αποκατάστασης των Εγχειοβελτιωτικών Έργων συνεπάγεται καταστροφικές συνέπειες για την γεωργία, το εισόδημα των αγροτών και για την εθνική οικονομία γενικότερα.

- Οι νέες μελέτες των εγχειοβελτιωτικών έργων πρέπει να εκπονούνται με βάση τις σύγχρονες τεχνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές, νομικές και διοικητικές μεθόδους ανάλυσης.

- Η αξιολόγηση των νέων εγχειοβελτιωτικών έργων πρέπει να γίνεται με την βοήθεια σύγχρονων προγραμμάτων πληροφορικής που θα κατατάσσουν τα έργα με σειρά προτεραιότητας για ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο και θα περιορίζουν τις εντάξεις έργων με άλλα κριτήρια (πολιτικές σκοπιμότητες, πιέσεις κομματικών παραγόντων κ.λ.π.)

- Οσοδήποτε καλός και εάν είναι ο σχεδιασμός και η κατασκευή ενός αρδευτικού δικτύου, δεν θα μπορέσει να αποδώσει ικανοποιητικά, εάν δεν συνδυάζεται με επαρκή επιστημονική στελέχωση των αρμόδιων φορέων και παράλληλη των γεωργών.

- Ο τεχνητός εμπλουτισμός των υπογείων υδροφορέων δεν μπορεί να εφαρμοσθεί σε

όλες τις περιοχές που έχουν σχετικά προβλήματα με την ίδια αποτελεσματικότητα χωρίς προηγούμενη λεπτομερή έρευνα και μελέτη της περιοχής. Αναγνωρίζεται η ανάγκη πιλοτικών εφαρμογών που θα τεκμηριώσουν επιστημονικά την εφαρμογή του σε συνδυασμό με το οικονομοτεχνικό της αποτέλεσμα, ώστε στην συνέχεια να υπάρξει σχεδιασμός για όλη την χώρα.

- Κατά την ανάπτυξη επιχειρηματολογίας για την χρηματοδότηση κατασκευής Εγχειοβελτιωτικών Έργων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν στην ανάγκη έκφρασης της Κοινοτικής Αλληλεγγύης στον τομέα αυτόν προκειμένου να υποβοηθηθεί η προσπάθεια των στόχων σύγκλισης με την αύξηση του γεωργικού εισοδήματος παρακαμπτομένων σε κάποιο βαθμό των περιορισμών της αγοράς.

Δ. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΝΕΡΟ

- Κατά τον σχεδιασμό των εγχειοβελτιωτικών έργων πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι απαιτήσεις της προστασίας του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων.

- Η ενημέρωση της κοινής γνώμης (πολίτες και φορείς) προ της εκτέλεσης μεγάλων αναπτυξιακών έργων υδατικής οικονομίας κρίνεται αναγκαία και γι' αυτό η δημοσιοποίηση των Μ.Π.Ε. (Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων) πρέπει να γίνεται έγκαιρα για να καθίσταται δυνατή η έκφραση τεκμηριωμένων απόψεων τους.

- Το υδροφόρο σύστημα της λεκάνης Τυρνάβου βρίσκεται υπό καθεστώς υπερεκμετάλλευσης και πρέπει να αναμένονται στο εγγύς μέλλον οι συνέπειες της.

- Οι φυσικοί υδροβιότοποι πρέπει να προστατεύονται.

Ε. ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Η συνεργασία και αποκέντρωση των ερευνητικών και δοκιμαστικών εργασιών του Ινστιτούτου Δοκιμών και Κατασκευών των γεωργικών μηχανών του ΕΘΙΑΓΕ, πρέπει να επιδιωχθεί και με άλλους φορείς όπου είναι δυνατή, όπως φάνηκε από τις επιδείξεις του Τμήματος Γεωργικών Μηχανών & Αρδεύσεων του Τ.Ε. Ι Λάρισας.

Πρέπει να κατοχυρωθεί και νομοθετικά η δοκιμή αντλιών κατ' αρχάς και μελλοντικά και άλλων γεωργικών μηχανημάτων.

ΣΤ. ΑΧΕΛΩΟΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Η αναμενόμενη ποσότητα νερού από την εκτροπή του άνω ρου του Αχελώου δεν καλύπτει πλήρως τις ανάγκες του Θεσσαλικού χώρου, ωστόσο όμως θα προλάβει την δημιουργία μη αναστρέψιμων καταστροφών του περιβάλλοντος, εφόσον το αποφασισθέν έργο υλοποιηθεί εγκαίρως.

Η ολοκλήρωση του έργου αποκαταστάσεως της τέως λίμνης Κάρλας είναι επιτακτική ανάγκη να επιταχυνθεί, για να απομακρυνθεί ο κίνδυνος ερήμωσης της περιοχής (έντονη αλάτωση κ.ά.).

Η λήψη αυστηρών μέτρων αντιμετώπισης των παρανόμων γεωτρήσεων και πρόληψης εκτέλεσης νέων είναι επιτακτική και επιβεβλημένη.